

Povodom festivala etnografskog filma u Rovinju: ETNOFILM festival 2012

Četvrtu godinu za redom, u istarskom gradu Rovinju, uspešno se održava međunarodni festival etnografskog filma, ETNOFILM festival, u organizaciji Etnografskog muzeja Istre iz Pazina.

Od 3. do 5. maja 2012. u rovinjskom Multimedija centru, preko 1 100 posetilaca je imalo priliku da pogleda (neki od) 24 etnografska i dokumentarna filma iz različitih delova sveta. Pored toga, posetioci festivala su mogli da diskutuju sa 12 autora prikazani filmova tokom Q&A sesija, održanih nakon projekcija njihovih filmova. Na festivalu su kao volonteri učestvovali studenti iz Hrvatske, Finske i Srbije a kao posetioci su bili prisutni studenti antropologije/etnologije sa Filozofskog fakulteta iz Beograda, Ljubljane i Zagreba. Ove godine, u kategoriji autora antropologa/etnologa, stručni žiri (Nikol Hjuj, Etami Borjan i Žak Lombar) je proglasio najboljim film *Gorko korenje: kraj mita iz Kalahari pustinje* (Adrian Strong. 2007. *Bitter Roots: the End of a Kalahari Myth*) koji predstavlja svojevrsan omaž radu Džona Maršala među Kalahari zajednicama ali i ukazuje na negativne posledice globalizacije u tom regionu. U kategoriji autora koji nisu antropolozi/etnolozi, nagradu je dobio film *Cholita Libre: ako se ne boriš, unapred si izgubio* (Jana Richer and Rike Holtz. 2009. *Cholita Libre: If You Don't Fight, You've Already Lost*) koji prati četiri bolivijske rvačice. Nagradu za najbolji studentski film je dobio *Osmo paralela* (Darcy Turenne. 2011. *Eight Parallel*) i govori o doživljajima pet indonežanskih žena koje se bave ekstremnim sportovima, dok su posebna priznanja dobili hrvatski film *Furmani* (Rasim Karalić. 2007. *Furmani*) i danski film *Obilazak* (Eva la Cour. 2011. *The Tour*).

Specijalni gosti festivala, (vizuelni) antropolozi, Džej Rubi (Univerzitet Templ) i Markus Benks (Univerzitet u Oksfordu) su predstavili zbornik koji su uredili "Made to Be Seen: Perspectives on the History of Visual Anthropology" iz 2011. godine u kojoj su pored urednika, zastupljeni kao autori poznati vizuelni antropolozi kao što su Sara Pink, Elizabet Edvards, Fej Ginzburg itd. Međutim na osnovu njihovog izlaganja, čini se da vizuelna antropologija i dalje ostaje u okrilju tradicionalne anglo-saksonske kolonijalne tradicije gde "teren" predstavlja odlazak "negde tamo" (u bivše kolonije) i, stoga, ponovo doprinosi egzotizaciji i distanciranju od (udaljenog) Drugog gde se istraživanja sprovode i naučni radovi pišu i dalje za bele anglosaksonske protestante (a nisu o njima). Takođe, postojanje evropske, istočno-evropske i na kraju, balkanske vizuelne antropologije (i celokupne socio-kulturne antropologije i etnologije) ostale su ne samo skrajnute već i apsolutno nevidljive u njihovom izlaganju, što mi se čini pomalo intelektualno uvredljivim, s obzirom na mesto na kome su spomenuti autori predstajvali svoju knjigu. Poslednjeg dana festivala, Markus Benks je održao predavanje o indijskom kolonijalnom filmu ("In and Out of the Colonial Film Archive") dok su posetioci imali priliku da od-

gledaju film Džeja Rubija, *Povratna promišljanja: filmska studija o seoskoj aukciji* (Machuca Milton and Jay Ruby. 2008. *Reflexive Musings: A Country Auction Study Film*) i uključe se sa autorom u diskusiju o filmu.

Pored zvaničnog filmskog programa, festival je obilovao bogatim prpratnim programom. Posetioci festivala i Rovinja mogli su da posete i izložbu "Povratak na zemlju- prekinuti životi deportovanih Malajaca" o svakodnevnom životu petorice Malajaca koji su deportovani nazad u svoju zemlju u organizaciji kustosa Tamare Nikolić Đerić i Lee Vene. Samom festivalu je prethodila *Radionica vizuelne antropologije i montaže filma*, održana od 27. aprila do 3. maja. Teorijsko-metodološki kurs je vodio prof. dr Alan Grosman (Univerzitet u Dablinu, Centar za transkultura istraživanja i medijsku praksu; Univerzitet u Velsu i Univerzitet u Londonu) a teorijski i praktični uvod u montažu Ivor Ivezić (Hrvatska radiotelevizija-Zagreb). Na radionici je učestvovalo četrnaest polaznika iz Čilea, Hrvatske, Makedonije, Nemačke, Rumunije, SAD, Slovenije i Srbije, čijih je sedam filmova prikazano na početku festivala. Radionica je bila na engleskom jeziku a filmove je moguće pogledati na <https://vimeo.com/album/1939710>. U saradnji sa UNESCO-vom kancelarijom u Veneciji, 2. maja je održan okrugli sto "Vizuelno antropološke metode u beleženju i interpretiranju nematerijalne kulture i relevantne kulturne politike na prostoru jugoistočne Evrope" na kome su učestvovali prof. dr Naško Križnar iz Insituta za slovensku etnologiju iz Ljubljane (sa temom "Vizuelna etnografija i nematerijalno kulturno nasleđe"), dr.sc Irena Miholić iz Instituta za etnologiju i folkloristiku iz Zagreba ("Sjeckanje' baštine: audiovizualni primjeri Hrvatske nematerijalne kutlurne baštine za UNESCO), zatim Marija Krstić sa Filozofskog fakulteta u Beogradu ("Potencijalne perspektive: vizuelna antropologija i nematerijalno kulturno nasleđe u Srbiji: preliminarno razmatranje") i Jana Kocevska iz Skoplja ("Kulturna politika nematerijalnog kulturnog nasleđa u Makedoniji). Moderator okruglog stola i diskusija, Saša Srećković, viši kustos Etnografskog muzeja u Beogradu, imao je uvodno izlaganje "Etnografski film, vizualna antropologija i nematerijano kulturno naslijeđe (NKN)". Svi učesnici su se složili da je zaštita i nega nematerijalnog kulturnog nasleđa kulturno-identitetska i politička praksa u povoju u kojoj antropolozi svojim akademskim znanjem treba da spreče petrifikaciju grupnih identiteta i moguće esencijalizacije nematerijalne kulture.

Pored pregršt aktivnosti i dobro izabranih filmova koje su selektori odabrali, sa mnogobrojnim gostima i učesnicima, ovogodišnji festival u proletnjem Rovinju predstavljao je sjajnu priliku da gledaoci nešto saznaju o drugim mestima i segmentima različitih kultura, nauče više o etnologiji/antropologiji i opuste se u prijatnoj atmosferi, primerenoj, kako antropolozima tako i antropološki neupućenoj (ili manje upućenoj) publici. Organizatori su na nekoliko načina uspešno pokazali misiju (vizuelnih) antropologa i (vizuelne)

antropologije: a) praktično (putem radionice iz vizuelne antropologije), b) teorijski (kroz predavanja i filmove) i c) popularno (organizacijom festivala u turističkom mestu i brojnim neakademske manifestacijama). Na taj način su uspeli da pobegnu od ekskluzivizma na koji je referirao Džej Rubi, odnosno, uspeli su da izbegnu da antropološki flimovi (treba da) budu samo za antropologe. Stoga bih ovom prilikom želela da pohvalim organizatore iz Etnografskog muzeja Istre, pre svega, njihovu direktorku Lidiju Nikočević, a zatim i trud Tamare Nikolić Đerić, Bojana Mucka i Maria Buletića, kao i svih drugih članova organizacionog tima zahvaljujući kojima je ovogodišnji festival funkcionisao besprekorno profesionalno.

Marija Krstić